

Utbildningsdepartementet
(u.remissvar@regeringskansliet.se)

Remissvar Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (dnr U2025/01126)

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över Utbildningsdepartementets promemoria och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har LiU följande synpunkter på remissen:

- LiU instämmer i förslaget att en belastningsregisterkontroll inför antagning till de aktuella utbildningarna ska omfatta ytterligare brott.
- LiU instämmer i förslaget att enskilda utbildningsanordnare ska omfattas av det föreslagna systemet med registerkontroll inför antagning.
- LiU ställer sig positivt till bestämmelser som ger lärosätena stöd för att ingripa mot och hindra studenter som uppvisar ett sådant ordningsstörande beteende som anges i utredningen från att dela i lärosätenas utbildningsverksamhet.

12.5 Fler brott ska omfattas av den föreslagna registerkontrollen inför antagning

LiU har tidigare tillstyrkt förslaget i utredningen SOU 2021:83 om att det ska införas belastningsregisterkontroll inför antagning till vissa lärarutbildningar och hälso- och sjukvårdsutbildningar.

LiU instämmer i förslaget att belastningsregisterkontrollen, utöver vad som föreslås i SOU 2021:83, även ska omfatta de ytterligare brott som anges i förslaget. LiU delar bedömningen att belastningsregisterkontrollen bör begränsas till sådana brott som med stor sannolikhet innebär att den sökande skulle nekas anställning eller legitimation för det yrke som utbildningen är avsedd att leda till.

12.8 Enskilda utbildningsanordnare ska omfattas av det föreslagna systemet med registerkontroll inför antagning

LiU instämmer i förslagen att en belastningsregisterkontroll även ska omfatta antagning till högskoleutbildning hos enskilda utbildningsanordnare och att kontrollen ska genomföras på samma sätt som föreslagits för de statliga lärosätena. Att införa belastningsregisterkontroll även vid antagning hos enskilda utbildningsanordnare förhindrar att det uppstår parallella antagningssystem till utbildningar som leder till samma examina.

13.6 En ny avskiljandegrund för högskolan ska avse studenter som har varit föremål för disciplinära åtgärder

LiU anser att det finns ett behov av bestämmelser som ger lärosätena stöd att kunna ingripa mot och hindra studenter som uppvisar ett sådant ordningsstörande beteende som beskrivs i utredningen från att delta i lärosätenas utbildningsverksamhet. Enligt LiU:s uppfattning bör dock i det fortsatta lagstiftningsarbetet övervägas hur regleringen lämpligen ska utformas. Mot bakgrund av att bestämmelserna om disciplinära åtgärder och bestämmelserna om avskiljande har olika syften, anser LiU att alternativet att hantera frågan om ordningsstörande beteende inom ramen för reglerna om disciplinära åtgärder borde övervägas.

LiU uppfattar dock att nuvarande förslag att knyta ett avskiljande till föregående beslut om disciplinära åtgärder, leder till att vissa av de tillämpningsproblem som det tidigare förslaget om avskiljandegrund i SOU 2021:83 gav upphov till undviks och ställer sig positivt till förslaget. Genom att samma typer av handlingar som omfattas av reglerna om disciplinära åtgärder enligt 10 kap. 1 § första stycket 2 – 4 högskoleförordningen (1993:100) även omfattas av förslaget om ny avskiljandegrund är det naturligt att göra en koppling mellan bestämmelserna.

Förslaget innebär att studenten tidigare ska ha varit föremål för beslut om disciplinära åtgärder för att ett avskiljande ska kunna ske. LiU önskar förtydligande av om beslutet om disciplinära åtgärder ska ha meddelats av samma lärosäte som anmäler ärendet till Högskolans avskiljandenämnd eller om lärosätet kan åberopa ett beslut om disciplinära åtgärder från ett annat lärosäte, om lärosätet får kännedom om ett sådant beslut.

LiU uppfattar att en fördel med förslaget är att lärosätena får större möjligheter att ingripa mot ordningsstörande beteende genom att beteendet inte är knutet till en bakomliggande orsak och att lärosätena inte behöver konstatera risk för skada. För avskiljande enligt nuvarande bestämmelser måste konstateras dels att studenten lider av psykisk störning, missbrukar alkohol eller narkotika eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, dels att det till följd därav bedöms föreligga en

påtaglig risk för skada. LiU anser att det är positivt att en student kan avskiljas från högskoleutbildning på grund av ordningsstörande beteende även när det inte kan konstateras att studenten lider av psykisk störning eller där beteendet inte har sin grund i brott eller droganvändning. En ny avskiljandegrund innebär ett utvidgat handlingsutrymme i lärosätets arbete att främja en god och trygg arbetsmiljö för både studenter och medarbetare.

13.7 Studenten ska därefter inte ha ändrat det beteende som föranledde åtgärderna...

Enligt förslaget är en förutsättning för avskiljande att studenten inte har ändrat det beteende som föranledde de disciplinära åtgärderna och att det ska vara fråga om likartat beteende. LiU efterfrågar förtydliganden rörande tolkningen av begreppet "likartat beteende". Enligt LiU:s bedömning bör begreppet inte tolkas alltför snävt, eftersom ordningsstörande beteenden kan ta sig olika uttryck beroende på situation, sammanhang och studentens sätt att agera.

LiU anser att en fördel med förslaget är att beslut om avskiljande kommer att prövas av Högskolans avskiljandenämnd. LiU bedömer att det kommer vara fråga om ett begränsat antal ärenden och att ett avskiljande enligt den nya grunden inte kommer att vara så vanligt förekommande. För en enhetlig rättstillämpning och samlad praxis är det därför positivt att Högskolans avskiljandenämnd prövar ärendena.

LiU ställer sig positivt till att förslaget innebär att lärosätet först ska ha försökt komma till rätta med studentens beteende genom disciplinära åtgärder. Ett avskiljande innebär därmed en tydlig eskalering i de fall studenten inte ändrar det beteende som föranlett disciplinära åtgärder.

13.8 ... och därigenom visat sig uppenbart olämplig att bedriva högskolestudier

LiU instämmer i bedömningen att den föreslagna avskiljandegrunden inte ska innehålla någon framåtsyftande bedömning av studentens fortsatta studier, utan att det är studentens faktiska agerande som är avgörande vid bedömningen av om studenten anses vara uppenbart olämplig att bedriva studier.

13.9 Ett beslut enligt den nya avskiljandegrunden ska tidsbegränsas

LiU instämmer i förslaget att ett beslut enligt den nya avskiljandegrunden ska tidsbegränsas och att en tidsfrist om tre år är rimlig. LiU instämmer i bedömningen att en tidsbegränsning inte bör vara kortare än två år, vilket är den tid som måste ha gått för att en student ska kunna begära omprövning av ett beslut om avskiljande enligt nuvarande regler. Förslaget om att beslutet om avskiljande enligt den nya

grunden ska gälla i tre år innebär även en betydligt längre tid jämfört med den längsta tidsfrist om sex månader som gäller för avstängning.

LiU bedömer att det kan finnas anledning att se över formuleringen i bestämmelsen om upphävande och upphörande av avskiljande. När en student återupptar en tidigare påbörjad utbildning bedömer LiU att det inte är aktuellt med tillgodoräknande enligt 6 kap. 7 § högskoleförordningen. Vidare kan det röra sig om en lång tidsperiod från det att lärosätet först inleder ett ärende om ordningsstörande beteende till dess att studentens avskiljande enligt den nya grunden är över. Detta kan leda till att den aktuella utbildningen har genomgått förändringar. LiU anser därför att det kan övervägas om en student bör kunna återuppta studierna under förutsättning att utbildningen som studenten antogs till fortfarande ges enligt samma utbildningsplan eller om övergångsbestämmelser till en ny utbildningsplan medger det.

13.11 Det behövs inte några ändringar i bestämmelserna om disciplinära åtgärder

LiU instämmer i bedömningen att den nya grunden för avskiljande inte föranleder någon ändring av bestämmelserna om disciplinära åtgärder. Utifrån senare rättspraxis bör lärosätet kunna tillämpa nuvarande bestämmelse om disciplinära åtgärder även i händelse av sådana trakasserier som inte har ett samband med någon diskrimineringsgrund.

16.9 Konsekvenser för statliga lärosäten och offentliga utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan

LiU instämmer i att de kostnadsökningar som förslaget om en ny avskiljandegrund kan medföra är marginella och kan finansieras genom befintliga anslag.

Övriga synpunkter

LiU önskar återigen framföra att LiU anser att det kan finnas anledning att överväga om ytterligare utbildningar, utöver de utbildningar som föreslås i SOU 2021:83, ska omfattas av en belastningsregisterkontroll, t.ex. utbildningar som leder till arbetsterapeutexamen, biomedicinsk analytikerexamen, logopedexamen, audionomexamen och psykoterapeutexamen. Detta eftersom dessa yrkesgrupper också träffar patienter enskilt och det därför finns ett skyddsintresse.

LiU vidhåller även de synpunkter som lämnades i remissvar över SOU 2021:83 beträffande hur registerkontrollen ska genomföras och regleras. En registerkontroll ska ske genom att Universitets- och högskolerådet (UHR) eller lärosätena hämtar in uppgifter från belastningsregistret beroende på vem som hanterar ansökningarna. LiU anser att det är av vikt att en registerkontroll kan ske automatiserat och systematiserat samt att ansvarsfördelningen mellan UHR och lärosätena klargörs,

särskilt vad gäller registerkontroll vid reservantagning och antagning av sena sökande.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Jan-Ingvar Jönsson vid rektors beslutsmöte i närvaro av universitetsdirektören Anna Thörn, chefsjuristen Christina Helmér, studentrepresentanten Eira Movin och sekreteraren Maria Fält, efter föredragning av juristen Karin Simmons.

Delyttranden som har beaktats i beredningen av detta yttrande har lämnats av dekanen Lena Jonasson, vicedekanen Jan-Erik Karlsson och prodekanen Malin Lindqvist Appell vid Medicinska fakulteten, dekanen Håkan Löfgren och utbildningsledaren Helena Loborg vid området Utbildningsvetenskap, dekanen Johan Ölvander och koordinatör Elin Önstorp vid Tekniska fakulteten, universitetslektör Mattias Forsblad och utbildningsledaren Ida van der Woude vid Filosofiska fakulteten, studieadministrativa direktören Marina Geijer, koordinatörerna Marie Eslon och Matilda Strömberg samt samordnaren Rickard Hellström vid Studentavdelningen, lika villkorskoordinatör Linda Schultz och utbildningsrådet Ragnhild Löfgren.

Jan-Ingvar Jönsson

Karin Simmons

Sändlista:

Utbildningsdepartementet
Universitetsledningen
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Fakultetskanslierna (funktionsadresser)
Studentkårerna
Internrevisionen
De lokala fackliga organisationerna
Innehållsproduktionsenheten
Dokument- och arkivenheten